

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos L. — Izdan in razposlan dne 12. oktobra 1872.

138.

Dopustno pismo od 10. septembra 1872,

za lokomotivno železnico od Dunaja v Pottendorf in do ogerske deželne meje proti Šopronju.

M i F r a n c - J o ž e f P r v i,
po milosti Božji cesar avstrijski;

apostolski kralj ogerski, kralj češki, dalmatinski, hervaški, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski; nadvojvoda avstrijski; véliki vojvoda krakovski, vojvoda lotarinški, saleburški, štirski, koroški, kranjski, bukovinski, gornje-sleški in dolnje-sleški; véliki knez erdeljski; mejni grof moravski; pokneženi grof habsburški in tirolski itd. itd. itd.

Ker je Dunajsko bankovno društvo prosilo, da bi se mu dopustila delati in rabiti lokomotivna železnica od Dunaja v Pottendorf in do ogerske deželne meje proti Šopronju, zazdelo Nam se je, z ozirom na občno korist tega podjetja, imenovanim prosnikom to dopustilo po zakonu od 14. septembra 1854, Drž. zak. št. 238, dati tako:

§. 1. Dajemo koncesionarjem pravico v delo in krétanje lokomotivne železnice z Dunaja na Inzersdorf v Pottendorf in do avstrijsko-ogerske meje proti Šopronju.

§. 2. Cesta sama in nje uredba za vožnjo naj se napravi po črtežih na drobno ustanovljenih, ki jih je trgovinsko ministerstvo potrdilo.

Posebno se je ob delanji držati tudi zahtevanj, katera pridejo od trgovinskega ministerstva, in zdaj veljavnih občnih stavbenih in policijskih propisov.

Ako bi se ob delanji z ozirov na ekonomijo ali na krétanje zdelo treba ali da je želeti, naj se železnocestna zaklinjena črta ali na drobno zdelani črteži izpremené, s čimer vendar nij predrugačati cestne gledí (Richtung), določene v §. 1, niti nij dovoljeno, da bi v primeri z odobreno zaklinjeno črto sploh smelo biti kaj bistveno slabéje, kar se tiče léže in gledí, — tedaj je dovolitve v tako izpremembo iskati pri državni upravi.

Spodnje delo železne ceste se utegne utesniti na eno samo koléjo, ali zemljišča naj se precej kupi za dve koléji.

Predori (tunnels) naj se že izprva naredé v svetli širjavi za dve koléji.

Državna uprava ima pravico, da sme spodnje delo za drugo kolejo ter napravo druge koléje po tistih kosovih, koder bi se jej zdelo treba, zahtevati tedaj, ako bode letnega kosmatega dohodka dve leti zaporedoma po več nego po 140.000 glđ. v srebru od milje.

Koncesijonarji se zavezujejo, zaradi porabe zdanjih kolodvorov v Matzleinsdorfu, Inzersdorfu in Pottendorfu ter tudi o uredbi krétné službe ondi, kjer je prehajališče sè železnice na železnico, skleniti dogovor z udeleženiimi železnocestnimi upravami ter predložiti ga državni upravi v odobrenje. Troški za potrebna razširjálna dela na tujih kolodvorih zadenó koncesijonarje.

Državni upravi se prihranja pravica, ako bi se dogovor ne dognal, določiti uvete o vzajemni uporabi vozov sosednjih tozemskih železnic in o dovodu rudarstvenih in drugih železnic v svojo rabo.

§. 3. Koncesijonarjem je dolžnost, delo v §. 1 dopuščene železnice po kupljenem zemljišči, in to zadnji čas v osem mesecih, štejóč od tistega dneva, katerega se dá dopustilo, začeti, v dveh letih potem dokončati in gotovo železnico izročiti javni vožnji.

Za poroštvo v izpolnitev te dolžnosti so koncesijonarji dali državni upravi sto tisoč goldinarjev avstr. veljave založnine po posebej izdanem kaveijskem pismu.

§. 4. Koncesijonarjem se v zvršbo dopuščene železnice daje pravica razvojitve po zakonitih, semkaj meréčih določilih.

Ista pravica se koncesijonarjem priteza tudi, kar se tiče železnocestnih kril, do posameznih obrtnih zavodov morebiti kdaj zdelanih, o katerih bi državna uprava sodila, da jih je izdelati na javno korist.

§. 5. Koncesijonarjem se je ob delu in krétanji dopuščene ceste držati tega, kar ustanavlja to dopustno pismo, ter tudi tega, kar velevajo semkaj meréči zakoni in ukazi (zlasti železnocestni dopustni zakon od 14. septembra 1854*), in železnocestni krétni red od 16. novembra 1851**, ter zakonov in ukazov, kateri bi se v prihodnje utegnili razglasiti.

§. 6. Koncesijonarjem je torej tudi posebno dolžnost, pošto in poštné postavljenice, po propisu §. 68 v oménjenem železnocestnem krétnem redu zastoj voziti; a poštna uprava ima oblast, vozovlaku, kateri vsak dan odhaja od vsake končne postaje, določati ure, katere mu je odhajati, in kako hitro mu je sam in tja voziti.

*) Državni zakonik št. 238.

***) Državni zakonik iz leta 1852, št. 1.

Kolikorkrat poštna služba zahteva po več nego po en četverokolesen voz, koncesionarji od vsacega voza, kar jih več dadé, na miljo dobodo odméno (odškodnino), katera se dogovorno v pravični ceni ustanóví.

Ako bi se poštni upravi zdelo na dopuščeni železnici vvésti ambulatno pošto, kakoršno druge avstrijske železnice že imajo, naj koncesionarji namesto četverokolesnih navadnih voz v to potrebne četverokolesne, po zahtevanji poštne uprave dogotovljene poštne ambulatne vozove brez povračila napravijo in vzdržé.

V opravljanje poštne službe na postajah, kjer je že ali se pozneje napravi poštni urad je v železnocestnem poslopji zastonj dati poštno pisarnico, katera ne bode imela nad po eno sobo in po eno prostorišče z dotičnimi pripravami; ako bi prišlo še večjih semkaj meréčih potreb, naj se ukrene poseben dogovor.

Dalje je koncesionarjem dolžnost, poštne poslatve — ki nemajo novčne vrednosti — in katerih ne spremlja noben poštni uradnik ali služabnik, na dotične postaje brez posebnega povračila odpravljati in ondi jih izročati.

Pisma, katera si o upravljanji železnice mej saboj pošilja železnocestno ravnateljstvo (upravno svetovalstvo) ter njemu pokorni organi ali ti organi mej saboj, smejo na dotičnih železnocestnih koséh odpravljati postavljenici železne ceste.

§. 7. Koncesionarji prevzemajo dolžnost, ob svojem trošku bodi po zaukazu ali posredstvu državnega telegrafskega zavoda toliko telegrafov, kolikor bode za železnično krétno službo in dajanje znamenj (signalov) potrebno, napeti, opraviti in vzdrževati.

Državna uprava si pridržuje pravico, železnični telegraf porabiti tudi za odpravo državnih in privatnih poslanic.

Državni upravi je na voljo, žice (drať) državnega telegrafa pritrditi ob podpornjah železničnega telegrafa ali svoje telegrafe napeti po družbinih tleh brez povračila ali odškodovanje. Koncesionarji naj zastonj po svojih železničnih ljudeh take državne črte nadgledati in vzdržati pomagajo.

Še imajo koncesionarji dolžnost, po svoji železnici robo in pripravo državnotelegrafskega zavoda po tarifah za vojaške transporte danih odpravljati in na svojih kolodvorih in postajah zastonj spravljati in hraniti.

V vseh teh zadevah dolžni so koncesionarji, za časa z državnotelegrafskim zavodom poseben dogovor skleniti.

§. 8. Vozarína od ljudj in od blaga se deva v naslednja utesnila:

Maksimalna tarifa na avstrijsko miljo, in to popotnikom od osebe:

v I. razredu vozóv, po 36 kr. avstr. velj.

„ II. „ „ „ 27 „ „ „

„ III. „ „ „ 18 „ „ „

Ako bi se pokazala potreba še bolj znižati voznino za ljudj in če bi koncesionarji ne mogli, podeliti primernih zljajšil popotnim III. razreda, bodo oni dolžni, po ukazu trgovinskega ministerstva vvésti IV. razred (voz za stoječe), v katerem se bode po devet krajearjev od milje plačevalo.

Maksimalna tarifa blágu pri navadni hitrosti od colnega centa na miljo:

I. razred	2	kr. avstr. velj.
II. „	2 ¹ / ₄	„ „ „
III. „	3	„ „ „

Izjemno bode tem le stvarém pri polnem vozu veljala sledeča tarifa:

A. Za žito in sol	1·50	kr. avstr. velj.
B. za drva in les	1·20	„ „ „
C. za kopano ogljije, coaks, stiskano šoto, rude, železne plošče, zidarsko in apnarsko kamenje	1·00	„ „ „

Odpravljarine se od vsacega blaga jemlje po dva krajcarja od colnega centa, v čemer je tudi plačilo od nakladanja in razkladanja ter od občnega zavarstva.

Ako dotičnik sam naklada ali razklada, tedaj se vzame samo po 1·5 kr. odpravljarine od colnega centa.

Kar se tiče vozarine za ostale reči, določevanja ležarine in drugih zaukazov o vožnji, delati je tako, da dotične cene in določbe ne bodo nikakor večje nadležnejše, nego na južni železnici. Imenovanje blaga in razredba istega bodi kakor na južni železnici.

Na izvoljo se daje koncesijonarjem, vozarino od ljudij in blaga devati v red v mejah, zgoraj določenih.

A nikomur se v tem ne sme dajati osebna prednost.

Ako bi se torej kateremu pošiljaču ali odpravniku blaga s kakimi uveti znižala vozarina od blaga, ali bi se mu dalo drugačno polajšilo, treba to znižbo ali polajšilo pritegniti vsem pošiljáčem ali odpravnikom, kateri so voljni, izpolniti iste uвете.

Vse posebne tarife je javno razglasiti.

Sicer se vedno prihranja zakonodavstvu, določila o vozarini od ljudij in blaga devati v red; koncesionarji treba da taki uredbi pokorujejo.

Vsikor sme državna uprava vozarino za ljudi in blago s pritičnimi plačili vred primerno znižati dati brž kakor bode čisti dohodek zadnjih dveh let presegal deset odstotkov napravnega kapitala.

§. 9. Dovoljuje se, odmerjati in pobirati vozarino od ljudij in od blaga v domačih srebrih novcih, a to tako, da je tudi v deželnih novcih jemati plačilo, po kurzni vrednosti preračunjeno.

Tarifa naj se na deželne novce preobrača (reducira) po tistih računskih načinih, ki jih ustanovi trgovinsko ministerstvo.

§. 10. Transporti vojakov naj bodo po znižanih tarifnih cenah, in to po tistem dogovoru, kateri je o tem ter o polajšilih potujočih vojakov mej vojnim ministerstvom in mej ravnateljstvom severne, po cesarji Ferdinandu slovóče železnice ukrepen 18. junija 1868*) in tega dogovora določila treba da so celokupen del dopustnega pisma.

Ako bi se kdaj z vsemi avstrijskimi železnicami ali z večino mej njimi o prevažanju vojakov dogovorila določila, državi ugodnejša, naj dobodo veljavo tudi kar se tiče tu dopuščene železnice.

*) Normalni ukazi c. kr. vojnega ukaznika 1868. leta, 21. kos, št. 97.

Ta določila obsezajo tudi deželno brambovstvo obéh državnih polovic, tirolske deželne strelice, ne samo kadar potujejo ob državnem trošku, nego tudi pri službenem potovanju ob svojem trošku, k vajam in priglednim zborom, potem vojaško stražno krdelo c. kr. civilnih sodišč dunajskih, c. kr. žandarmstvo, ter po vojaški osnovano finančno in varnostno stražo.

Koncesionarji se zavezujejo, pristati na dogovor, mej avstrijskimi železnocestnimi upravami in mej železnocestnimi društvi ukrenen o nabavi in imetji opravnih rečij za vojaške transporte in o vzajemnem pripomaganju z vozili ob večjih vojaških transportih, potem na organska določila in na služabni propis o bojnih železnocestnih oddelkih *), ter tudi na potlejšnji, 1. junija 1871 obveljavši dogovor **) o transportu takih bolnikov in ranjencev, katere je ležeče prevažati ob troških vojaške blagajnice.

Tako so tudi dolžni pristati na dogovor, katerega je sè železnocestnimi društvi ukreniti o vzajemnem pripomaganju z osebjem ob velikih vojaških transportih, in na propis o vojaškem transportu po železnicah.

Koncesionarji, kar se tiče oddajanja služeb doslužnim nižjim častnikom iz vojske, vojnega pomorstva in deželnega brambovstva, udajejo se določilom, kar jih na to méri v §. 38 vojne postave 1868. leta ***), in določilom, ki jih ima o izvrševanju tega paragrafa v moč vvedèni zakon od 19. aprila 1872 (Drž. zak. št. 60.)

§. 11. Državni uradniki, postavljeni in služabniki, kateri po naročilu oblasti, čujočega nad upravo in krétanjem železnih cest, ali kateri državnim koristim na obrambo vsled tega dopustila ali z dohodarstvenih ozirov železnico rabijo ter izkažejo naročilo tega oblasti, naj se s popotnim pratéžem (robo) vred vozijo brezplačno.

§. 12. Državna uprava ima pravico, ako bi po avstrijskem cesarstvu živež bil nenavadno drag, znižati mu vozaríno na polovico maksimalne cene.

§. 13. Koncesionarjem se tudi priteza pravica, napraviti délničarsko društvo in v dobitvev potrebnih novcev izdati na prinesitelja ali na imena slovočce délnice in predstvene obligacije, katere se na avstrijskih borsah smejo prodajati in uradno zaznamenávati.

S predstvenimi obligacijami dobavljene vsote ne sme biti nad tri petíne napravne (osnovne) glávnic.

Ako se predstvene obligacije izdadé v tuji valuti, treba vsoto počítiti tudi v avstrijski veljavi.

Predstvene obligacije treba poprej odplačati nego délnice.

14. Koncesionarji imajo oblast, agencíje postavljati po tozemskih in po inostranskih deželah ter tudi napravljati vozíla ljudem in blágu po vodi in po suhem, držéč se zdaj veljavnih propisov.

§. 15. Dopustna doba in z njo vred v §. 9 lit. b) železnocestnega dopustnega zakona izrečena obramba proti napravi novih železnic se ustanavlja na devetdeset let, štejóč od dneva, katerega se prične vožnja po vsej dopuščeni železnocestni črti, in mine po tem roku.

*) Priklada k št. 148, v 42. kosu 1870. leta normalnih ukazov c. kr. vojnega ukaznika.

***) Normalni ukazi c. kr. vojnega ukaznika 1871. leta, 22. kos, št. 79.

****) Državni zakonik št. 151.

A dopustilo tudi izgubi moč, ako se ne bi dostal rok, v §. 3 ustanovljen zvršetku delanja in začetku vožnje, in bi se prestop roka ne mogel opravičiti ni v zmislu §. 11.^{ga}, za lit. b) železnocestnega dopustnega zakona niti ne posebno s političnimi ali novčnimi krizami.

§. 16. Državna uprava si prihranja pravico, kadar mine trideseti let po tistem dnevi, ko se je izdalo dopustno pismo, da more vselej dopuščeno železnico odkupiti.

Da se določi odkupščina, seštejejo se letni čisti dohodki, kar jih je podjetje imelo v poslednjih sedmih letih pred samim odkupom; od tega se odbijejo čisti dohodki dveh najslabéjših let in povprečni čisti dohodek ostalih petih let se izračuni za podjetje.

Ta povprečna vsota naj se potem družbi za letni dohodek (rento) plačuje v polletnih rokovih, dokler mine ustanovljena dopustna doba.

Ako bi tako najdeni povprečni dohodek ne dosegel v srebru konči 5·2 odstotkov osnovne glavnice, ki se je za železnico res potrošila in katero treba prav dokazati, tedaj se ta minimalna vsota ustanovi za letni dohodek.

Osnovna glavnica obseza troške za delanje in za prvo krétno opravilo (rekše do konca prvega krétnega leta po začetni vožnji na dopuščeni železnici), dalje petodstotne obresti, kar se jih do dobe te začete vožnje nabere od razhodkov za delanje in za krétno opravilo, a izločiti je prihodke, kolikor bi jih utegnili biti od posameznih delov železne ceste, ako se namreč po njih jame voziti, predno se prične krétnanje po vsej železnici.

Ako bi se po prvem letu vožnje še dalje napravljalé stavbe ali ako bi se pomnožile krétné opravile, tedaj je móči na to stran meréče troške prišteti ustanovni glavnici, če je državna uprava pritrdila v namerjavane nove stavbe ali v pomnožilo krétnih opravil, ter če so troški tako dokazani, kakor je treba.

Razhodki, o katerih se ne dokaže, da so šli za najpoprejšnja dela ali za naredbo železne ceste in za krétno opravilo, in tako tudi dolžnosti, katere bi ob odstopu dopustila délničarski družbi (§. 13) utegnila ta družba prevzeti koncesionarjem nasproti, naj se nikakor ne vštéjajo v osnovno glavnico.

§. 17. Ko mine dopustilo in tist dan, kadar mine, preide država brez vračila v neobreménjeno svojino in užitek dopuščene železnice, posebno tal, zemeljnih in umeteljnih del, vse spodnje in vrhnje naprave železne ceste in vse nepremične pritekline, kakor so: kolodvori, nakladališča in razkladališča, vsa v železnocestno krétnanje potrebna poslopja na odhajališčih in prihajališčih, stražarnice in nadzorovalnice z vsemi opravami na stoječih mašinah in na vseh nepremičninah.

Kar se tiče premičnih stvarij, kakor so: lokomotive, vozovi, premične mašine, orodje ter druge naprave in gradiva, kolikor so potrebne in dobre, dalje služiti krétnanju, naj, kar se tiče cene, zastonj državi preide vsega tega toliko in oziroma take vrednosti, da bode ustrezalo prvi v ustanovni glavnici obseženi krétni opravi.

Kadar se železnica odkupi in od tistega dne, ko bi se odkupila, država, vsako leto plačujóč najdeni dohodek (rento), preide brez družega vračila v svojino in užitek tukaj dopuščene železnocestnega kosa sè vsemi poprej oménjenimi, semkaj spadajočimi stvarmi, premičnimi ter tudi nepremičnimi.

Ako to dopustilo mine, ter tudi, ako se odkupi železnica, koncesionarjem ostane svojina rezervne zaloge, napravljene iz svojih dohodkov od podjetja, in noveev, kar jih imajo

terjati, potem svojina posebnih del in poslopij, postavljenih, oziroma pridobljenih iz svojega imetka, kakor so: peči za koaks, apnénice, livnice, tovarne (fabrike) mašinam ali družemu orodju, shranišča, doki, hranišča kopanemu ogljiju in drugim stvarém, katere so sezidali ali si pridobili vsled pooblastila od državne uprave z izrecnim pristavkom, da ne bodo priteklna železnici.

§. 18. Državni upravi se dalje prihranja pravica, ako bi se poleg vsega poprejšnjega svarila po večkrat prelomile ali opustile dolžnosti, naložene v dopustnici ali v zakonih, poprijeti se naredeb, primernih zakonom, ter po okoljnostih, že predno dopustilo mine čas, izreči, da je dopustilo moč izgubilo.

§. 19. Državna uprava ima pravico, uvériti se, da so delo železne ceste ter tudi krétna oprava, posebno vozila, po vseh delih namenu primerna in trdno narejena, in ukazati, da se napake na to stran odvrnejo in oziroma odpravijo.

Tudi ima državna uprava pravico, po svojem človeku pregledovati gospodarjenje.

Komisar, katerega postavi državna uprava, tudi sme, kolikorkrat se mu zdí primerno, hoditi v seje upravnega odbora ter k občnim zborom, in ustavljati vse naredbe, kvarne državni koristi.

Koncesionarjem je dolžnost, od zakonitega nadzora nad podjetjem delanja z ozirom na opravila z njim združena v državno blagajnico plačevati povpréčno letno povračilo, kateremu državna uprava vsoto določi.

Resno opominjáje vsacega, da ne dela proti določilom te dopustnice, in dovoljujóc koncesionarjem pravico, za izkazno kvaro (škodo) pred Našimi sodišči zahtevati odméne, dajemo vsem oblastvom, katerih se tiče, trdno povelje, naj ostro in skrbno čujejo nad to dopustnico ter nad vsem, kar se v njej ustanavlja.

V dokaz izdajemo to pismo, naudarjeno z Našim večjim pečatom, v Našem cesarstva glavnem in prestolnem mestu na Dunaji, desetega dne septembra meseca, v letu po odrešenji sveta tisoč osem sto sedemdesetem in družem, Našega cesarjevanja četrtem in dvajsetem.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Banhans s. r.

Pretis s. r.

139.

Ukaz finančnega ministerstva od 25. septembra 1872,

da se mali colniji I. razreda v Viški daje oblast, pivo (ol), žganje in cukar na izvozu odpravljati.

Mali colniji I. razreda v Viški daje se po veljavnih propisih oblast, odpravljati pivo, žganje in cukar, ki se izvažá prek colne linije s pridržkom povračila potrošnine.

Pretis s. r.

140.**Razglas finančnega ministerstva od 3. oktobra 1872,**

da se je avstrijska mala colnija II. razreda Hörhag z Bäckeralpe na Bavarskem zopet premestila v Hörhag na Tirolsko.

Avstrijska mala colnija II. razreda Hörhaška, katera je bila v Bäckeralpe na Bavarskem, se je 1. oktobra 1872 postavila zopet v Hörhagu na Tirolskem, svojem poprejšnjem stojališči.

Pretis s. r.

141.**Ukaz pravosodnega ministerstva od 7. oktobra 1872,**

o dobi, kdaj naj pride postava od 25. julija 1871 (Drž. zak. št. 76) po dalmatinski kraljevini v moč.

Postava od 25. julija 1871 (Drž. zak. št. 76), o tem, da je nekatere pravne posle (opravila) treba beléžniški (po notarji) napravljati, pridi po Dalmatinskem 1. dne meseca januarja 1873 v moč.

Glaser s. r.